

بسمه تعالی

و لو ان اهل القرى امنوا و اتقوا لفتحنا عليهم بركات من السماء و الارض

چنانچه مردم شهر و دیار همه ایمان آورده و تقوی پیشه می کردند، همانا درهای بركات آسمان

و زمین را بر روی آنها می گشودیم.

سوره اعراف، آیه ۹۶

بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۰

با اتکال به خداوند متعال و در سایه توجهات حضرت ولی عصر (عج) تدوین لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور را در شرایطی آغاز می کنیم که لایحه برنامه پنج ساله پنجم - که با ملاحظات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی تهیه شده است - در حال طی مراحل قانونی خود می باشد. با توجه به تنفیذ قانون برنامه چهارم در قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور، سال ۱۳۹۰ نخستین سال برنامه پنج ساله پنجم تلقی می گردد. از این رو، تهیه لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور با توجه به دستاوردهای برنامه چهارم و برای نیل به اهداف قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، سند چشم انداز و سیاست های کلی نظام به ویژه سیاست های کلی ابلاغی برنامه پنجم و احکام برنامه پنج ساله پنجم انجام می پذیرد و ضروری است تمامی دستگاه های اجرایی در پیشنهاد بودجه سال ۱۳۹۰ خود، اهداف و سیاست های تأکید شده در اسناد فوق را مدنظر قرار دهند.

برای تحقق اهداف کلان برنامه نظیر دستیابی به متوسط رشد اقتصادی هشت (۸) درصد در طول برنامه، نرخ بیکاری هفت (۷) درصد و افزایش سهم بهره وری به سطح یک سوم رشد اقتصادی و بهبود ضریب جینی حداکثر به رقم سی و پنج صدم (۰/۳۵) در انتهای برنامه، راهبردها و سیاست هایی لحاظ شده است که توجه به آنها در امر تدوین بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور موجب انسجام مجموعه اقداماتی

خواهد بود که در طول دوره برنامه به اجرا در خواهند آمد. به ویژه آنکه سال ۱۳۹۰ به عنوان نخستین سال برنامه پنجم نیازمند آرایش جدید و سازماندهی عوامل و منابع و شتاب بخشیدن به فعالیتها در مجموعه امور کشور می باشد.

در سال آینده با توجه به جهت گیری های برنامه پنجم مبنی بر هماهنگی بیشتر میان سیاست های مالی و اقتصادی، اتخاذ سیاست های مناسب برای شتاب بخشیدن به رشد و پیشرفت اقتصادی همراه با عدالت اجتماعی مورد تاکید دولت می باشد تا فرصت های برابر برای احاد جامعه و فعالان اقتصادی فراهم شود. تدوین بودجه سال ۱۳۹۰ در شرایطی صورت می گیرد که نرخ تورم تا حدودی کنترل شده، بازار سرمایه کشور و صادرات غیرنفتی با رشد مناسبی همراه بوده و قانون هدفمند کردن یارانه ها نیز در حال اجرا می باشد. اجرای قانون هدفمند کردن یارانه ها که منجر به تغییر قیمت نسبی انرژی در مقابل سایر نهاده های تولید خواهد شد، اصلاح و بهینه سازی مصرف نهاده انرژی در بخش های مختلف اقتصادی از طریق بهبود فناوری های تولید را ضروری می نماید. در کنار شرایط اقتصادی موجود، موضوعاتی چون حمایت از پیشرفت تحقیق و پژوهش و ارتقاء فناوری های نوین و تقویت و بهبود فضای فرهنگی کشور از طریق ابزارها، امکانات و نهادهای فرهنگی کشور از اهمیت روزافزونی برخوردار شده و فضای حاکم بر تدوین بودجه کشور را بیش از پیش تحت تاثیر خود قرار می دهند. بنابراین با توجه به اسناد بالا دستی و همچنین موقعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، دولت در سال آینده عمدتاً به دنبال ارتقاء بهره وری منابع و عوامل تولید، ایجاد بسترهای لازم برای بهینه سازی مصرف انرژی در واحدهای تولیدی، خدماتی و مسکونی، اصلاح الگوی مصرف، گسترش و بهبود حمل و نقل عمومی، حمایت از تولیدکنندگان داخلی، حمایت از توسعه صادرات غیرنفتی، توسعه خدمات دولت الکترونیکی، مدیریت واردات و همچنین تاسیس صندوق توسعه ملی به عنوان پشتوانه پیشرفت فعالیت بخش های خصوصی و تعاونی خواهد بود. نظر به اینکه نقطه شروع ارتقاء بهره وری عوامل تولید از درون دستگاه های اجرایی و شرکت های دولتی آغاز می گردد، اصلاح سیستم ها و روش ها، افزایش کارایی نیروی انسانی و مهندسی مجدد طرح ها و پروژه ها برای ارزش افزایی، رئوس اصلی برای تحقق این موضوع خواهند بود. افزایش بهره وری در دستگاه ها و شرکت های دولتی زمینه و بستر مناسبی برای ارتقاء بهره وری کل اقتصاد ایجاد

می‌کند. در این راستا مطابق برنامه پنجساله پنجم، تخصیص بخشی از اعتبارات دستگاه‌های اجرایی منوط به انجام اقدامات لازم برای ارتقاء بهره‌وری، استفاده بهینه از منابع و امکانات موجود و اصلاح الگوی مصرف واسطه و نهایی کالاها و خدمات خواهد بود.

با عنایت به مراتب فوق، جهت‌گیری اصلی و کلیدی بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور، "حمایت واقعی از تولید داخلی" خواهد بود که برای تحقق آن، کار مضاعف و همت مضاعف و همه جانبه از سوی دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌های دولتی ضروری است.

۱- راهبردهای اساسی و جهت‌گیری کلی لایحه بودجه سال ۱۳۹۰

دستگاه‌های اجرایی مکلفند راهبردها و جهت‌گیری‌های ذیل را در تدوین بودجه پیشنهادی سال ۱۳۹۰ مد نظر قرار دهند:

- ۱-۱- ایجاد درک مشترک از چشم انداز بیست ساله و تقویت باور و عزم ملی برای تحقق آن؛
- ۱-۲- فراهم کردن زمینه‌های لازم برای تدوین الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت؛
- ۱-۳- ارتقاء بهره‌وری کل عوامل و نیروی کار، سرمایه و انرژی؛
- ۱-۴- بهبود فضای کسب و کار، افزایش رقابت و حمایت از حضور فعال بخش غیردولتی؛
- ۱-۵- اهتمام به انضباط مالی و بودجه‌ای و تعادل بین منابع درآمدی (غیرنفتی) و مصارف هزینه‌ای دولت و هدایت منابع نفتی به سمت سرمایه‌های زاینده اقتصادی؛
- ۱-۶- تقویت قانون‌گرایی، انضباط اجتماعی، وجدان کاری، خودباوری، روحیه کار جمعی و تعاون، ابتکار، درستکاری، قناعت، پرهیز از اسراف و اهتمام به ارتقاء کیفیت در تولید؛
- ۱-۷- بازنگری در وظایف دستگاه‌های ملی و استانی با جهت‌گیری کاهش تصدی‌گری دستگاه‌های ستادی و تفکیک کامل وظایف حاکمیتی از تصدی‌گری؛
- ۱-۸- اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت: افزایش تحرک و کارایی، کوچک سازی دولت، تمرکززدایی از حوزه‌های اداری و اجرایی، پاسخگویی، تکریم، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان و ارتقاء سلامت اداری، به کارگیری مدیران و قضات لایق

شماره:

تاریخ:

پوست:

و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریتهای موازی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز؛

۹-۱- قطع وابستگی اعتبارات هزینه‌ای دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه؛

۱۰-۱- ایجاد ساختارهای مناسب برای ایفای وظایف حاکمیتی (سیاست گذاری، هدایت و نظارت)؛

۱۱-۱- فراهم کردن زمینه‌های لازم برای تهیه بودجه به روش عملیاتی؛

۱۲-۱- برقراری ارتباط کمی و کیفی میان برنامه پنج‌ساله و بودجه‌های سالیانه با سند چشم‌انداز با رعایت شفافیت و قابلیت نظارت؛

۱۳-۱- سالم‌سازی فضای فرهنگی، رشد آگاهی‌ها و فضایل اخلاقی، تعمیق ارزشها، باورها و فرهنگ

مبتنی بر هویت اسلامی ایرانی، اعتدالی معرفت دینی و تقویت هنجارهای فرهنگی و

اجتماعی با اصلاح یا تقویت ابزارهای فرهنگی و حمایت از بخش غیر دولتی؛

۱۴-۱- تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی؛

۱۵-۱- کارآمدسازی نظام آموزشی کشور برای تأمین منابع انسانی مورد نیاز جامعه؛

۱۶-۱- تأکید بر استفاده از تمام روش‌های امکان‌پذیر در واگذاری‌ها نظیر واگذاری مدیریت به منظور

کاهش بار مدیریتی دولت در تصدی‌گری‌ها؛

۱۷-۱- عدم حضور دولت در فعالیت‌های خارج از صدر اصل (۴۴) قانون اساسی اعم از مالکیت،

مشارکت، سرمایه‌گذاری و مدیریت؛

۲- سیاست‌های اجرایی لایحه بودجه سال ۱۳۹۰

۱-۲- منابع لایحه بودجه سال ۱۳۹۰

- هدایت منابع نفت و گاز به سمت سرمایه‌گذاری‌های مولد؛
- ارتقاء ظرفیت و کوشش مالیاتی برای افزایش سهم درآمدهای مالیاتی از منابع بودجه؛
- استفاده حداکثری دستگاه‌های اجرایی از ظرفیتهای قانونی برای پیشرفت منابع درآمدی خود؛
- واگذاری شرکت‌های دولتی در چارچوب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی؛

شماره:

تاریخ:

پوست:

- واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای قابل واگذاری جدید، نیمه تمام، تکمیل شده و آماده بهره‌برداری ملی و استانی و همچنین اموال منقول و غیر منقول مازاد؛
- تجهیز و بکارگیری منابع مالی بین‌المللی برای اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری در چارچوب قوانین و مقررات؛
- تلاش در جهت جذب مشارکت‌های مردمی و منابع خیرین در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی با استفاده از ابزارهای تشویقی؛
- جایگزینی سیاست اعتبار مالیاتی با نرخ صفر بجای معافیت‌های قانون مالیاتی؛
- ثبت معافیت‌های مالیاتی مذکور به صورت جمعی - خرجی در قوانین بودجه سنواتی؛
- پیش‌بینی منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها در راستای اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها؛

۲-۲- مصارف لایحه بودجه سال ۱۳۹۰

۲-۲-۱- بودجه هزینه‌ای

لازم است کلیه دستگاه‌های اجرایی در تنظیم بودجه هزینه‌ای خود و به منظور حذف عملیات موازی در درون دستگاه و بین دستگاه‌ها، واگذاری امور تصدی‌گری به بخش غیر دولتی و تقویت جایگاه حاکمیتی، صرفه‌جویی در هزینه‌ها، توانمندسازی بخش غیردولتی، توسعه دولت الکترونیک و ایجاد زمینه‌های عدالت اجتماعی سیاست‌های اجرایی ذیل را مورد توجه قرار دهند:

- گسترش نظام‌های فناوری اطلاعات در نظام اداری و اجرایی در جهت افزایش کارایی و بهبود خدمات‌رسانی؛
- اصلاح ساختار سازمانی و توانمندسازی کارکنان دستگاه‌های اجرایی با عنایت به مواد (۲۲) و (۵۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در راستای افزایش بهره‌وری؛
- رعایت اصل صرفه‌جویی، پرهیز از اسراف و حذف هزینه‌های غیرضرور و جهت‌گیری مصارف در راستای الگوی بهینه مصرف؛

شماره:

تاریخ:

پوست:

- بهینه‌سازی منابع و مصارف صندوق‌های بیمه‌ای، کاهش حمایت‌های غیربیمه‌ای و تامین سهم مشارکت قانونی دولت برای گسترش و تعمیم بیمه‌ها؛
- کاهش سهم هزینه‌های مستقیم مردم در سلامت در جهت دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی، درمانی و توانبخشی؛
- توسعه و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت با اولویت عرضه منابع مالی، فرصت‌ها، امکانات به خانواده معظم شهدا و ایثارگران؛
- تقویت برنامه‌های توانمندسازی در جهت خودکفایی خانوارهای تحت پوشش دستگاه‌های حمایتی؛
- ایجاد زمینه لازم برای واگذاری واحدهای آموزشی - پژوهشی آموزش و پرورش، آموزش عالی و آموزش‌های مهارتی و فنی و حرفه‌ای یا اداره خودگردان واحدهای مذکور در راستای ارتقای بهره‌وری فعالیت‌های آموزشی و منطقی کردن میزان مشارکت بخش غیر دولتی؛
- پیش‌بینی اقدامات لازم برای گسترش ورزش همگانی، قهرمانی و تقویت زیرساخت‌های ورزشی در راستای اعتلای فعالیت‌های ورزشی کشور؛
- تاکید بر تقویت بنیه دفاعی کشور و ارتقای توان بازدارندگی نیروهای مسلح به منظور دفاع از حاکمیت و تمامیت ارضی کشور؛
- تقویت و ارتقاء نوسازی صنایع دفاعی کشور با تاکید بر تحقیقات و تسريع در انتقال فناوری‌های نوین و پیشرفته؛
- توجه ویژه به تقویت کمی و کیفی نیروی مقاومت بسیج و حضور و مشارکت نیروهای مردمی در استقرار نظم و امنیت و سازندگی کشور؛
- حمایت از بخش کشاورزی به منظور پایداری تولید، افزایش صادرات و رقابت پذیری؛
- حمایت از سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در صنایع نوین؛
- استفاده از فناوری‌های نوین و بانک‌های اطلاعاتی در قوه قضائیه با هدف تسريع جریان امور و دقت در احقاق حقوق عامه؛

- ایجاد پنجره واحد (بصورت حقیقی و یا در فضای مجازی) در مورد آندسته از فعالیت‌هایی که نیازمند اخذ مجوز از دستگاه‌های متعدد هستند به منظور صرفه‌جویی در هزینه‌ها و استفاده بهینه از زمان؛

۲-۲-۲ بودجه سرمایه‌ای

- اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با تأکید بر طرح‌ها و پروژه‌هایی نیمه‌تمامی که به افزایش تولید کالا، خدمات و اشتغال بیشتر منجر می‌شود به ویژه طرح‌هایی که در سال ۱۳۹۰ خاتمه می‌یابند؛

- عدم پیشنهاد طرح‌ها و پروژه‌های جدید مگر بر حسب ضرورت و به شرط دارا بودن مطالعات توجیه فنی و اقتصادی مصوب معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور، حصول اطمینان از تامین منابع مالی و ملاحظات قانونی (صرفاً در فعالیت‌های موضوع گروه سوم ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی) و با رعایت ملاحظات مندرج در اسناد بالا دستی همچون موارد ذیل در شروع طرح‌های جدید در سال ۱۳۹۰:

الف- گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای؛

ب- حفاظت محیط زیست و منابع طبیعی؛

ج- وحدت و یکپارچگی سرزمین؛

د- کارایی و بازدهی اقتصادی؛

ه- پدافند غیرعامل؛

و- تهیه پیوست فرهنگی برای طرح‌های مهم؛

- اولویت در تعمیر و تکمیل فضاهای موجود بجای ایجاد فضای جدید؛

- بازنگری و ساماندهی طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی بر اساس محورهای ذیل:

الف- کاهش تصدی‌های دستگاه‌های اجرایی و فراهم آوردن زمینه مشارکت بخش‌های تعاونی و خصوصی؛

شماره:

تاریخ:

پست:

ب- انطباق با احکام برنامه پنجم؛

ج- بازنگری و اصلاح مشخصات پایه و مالی طرح‌ها و پروژه‌ها؛

د- تعیین تکلیف طرح‌هایی که امکان ادغام آنها با سایر طرح‌ها یا پروژه‌های موجود وجود دارد؛

ه- حذف طرح‌ها یا پروژه‌های مغایر با اهداف برنامه پنجم و قانون اجرای سیاست‌های کلی

اصل (۴۴) قانون اساسی؛

و- حذف طرح‌های مستمر و ادامه‌داری که امکان تعریف بخشی از حجم عملیات و اهداف

کمی آنها برای برنامه پنجم به طور مجزا و در قالب یک طرح وجود دارد؛

تذکره: در صورت عدم رعایت بندهای فوق، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور رأساً نسبت به اجرای مفاد این بخش اقدام لازم را بعمل خواهد آورد.

۳-۲-۲ بودجه شرکت‌های دولتی

- برآورد بودجه شرکت‌های دولتی منطبق با اهداف کمی و در حیطه وظایف و فعالیت‌های اصلی اساسنامه‌ای آنها؛

- الزام وزارت امور اقتصادی و دارائی و دستگاه‌های اجرایی مبنی بر اعلام اسامی شرکت‌های واگذارشده که سهم دولت در آنها به کمتر از ۵۰٪ رسیده است؛

- رعایت کامل ضوابط صرفه‌جویی در هزینه‌ها و اصلاح الگوی مصرف موضوع مصوبه شماره ۴۲۶۷۸/ت/۳۲۸۲۹-هـ مورخ ۱۳۸۴/۷/۲۴ هیات وزیران؛

- پیش‌بینی درآمدهای حاصل از واگذاری و خصوصی‌سازی و اختصاص درآمد حاصله به موارد مصرف مصرح در ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی؛

- بازنگری در منابع و مصارف شرکت‌های دولتی با رویکرد ارتقاء بهره‌وری عوامل تولید از طریق اصلاح روشها و کارآمدسازی منابع مالی و انسانی؛

- اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های شرکت‌های دولتی که از منابع داخلی صورت می‌گیرد با تاکید بر طرح‌ها و پروژه‌های نیمه‌تمامی که در سال ۱۳۹۰ خاتمه می‌یابند؛

شماره:

تاریخ:

پوست:

کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلف‌اند در چارچوب سیاست‌های مندرج در این بخشنامه و پیوست‌های آن نسبت به تهیه بودجه سال ۱۳۹۰ خود (و اخذ مصوبه مجمع عمومی یا شورای عالی در مورد بودجه تفصیلی برای شرکت‌های دولتی) اقدام و تا تاریخ ۱۳۸۹/۹/۲۲ به معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور ارسال کنند. در صورت عدم ارایه بودجه پیشنهادی توسط دستگاه‌های فوق‌الذکر در موعد مقرر، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور نسبت به تنظیم بودجه سال ۱۳۹۰ آنان اقدام خواهد کرد.

پیوست‌های بخشنامه بودجه

پیوست‌های این بخشنامه عبارتند از:

- ۱- ضوابط مالی ناظر بر تنظیم بودجه
- ۲- سیاست‌های کلی برنامه پنجم در چارچوب سند چشم‌انداز بیست ساله
- ۳- دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی
- ۴- دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه شرکت‌های دولتی

ابراهیم عزیزی